ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο ΚΑΎΜΟΣ ΤΗΣ ΑΪΣΈ

ΤΟΥ ΟΜΕΡ ΣΕΎΦΕΤΙΝ

Ὁ Ὁμὲρ Σεὺφετίν, ὁ ὁποῖος πέθανε νεώτατος, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ παγκοσμίου πολέμου, θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους λογοτέχνες τῆς σύγχρονης Τουρκίας. Στὰ διηγήματά του περιέγραφε μὲ ἀπαράμιλλη δύναμι, τὴν ψυχολογία καὶ τὰ ἤθιμα τῶν Τούρκων χωρικῶν, διεκτραγωδῶντας συγχρόνως τὴν ἀφόρητη κατάσταση, στὴν ὁποία ζούσανε καὶ καυτηριάζοντας τὶς προλήψεις τους. Ὁ Ὁμὲρ Σεὺφετὶν ἦταν ἐπίσης ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους Τούρκους διανοουμένους, ποὺ ἐργάστηκαν γιὰ τὴ χειραφέτησι τῶν Ὀθωμανίδων.

Ἡ μικρὴ Ἀϊσὲ ἄφησε τὸν ἀργαλειό της, στὸν ὁποῖο ὕφαινε ἀπὸ τὸ πρωΐ, καὶ τεντώθηκε τεμπέλικα... Ἦταν ὁλομόναχη στὸ σπίτι. Ὁ πατέρας της εἶχε ξεκινήσει ἀπὸ τὰ χαράματα γιὰ τὸ παζάρι τοῦ γειτονικοῦ χωριοῦ. Ἡ μητέρα της κ' ἡ ἀδελφές της εἶχαν πάει στοὺς γείτονες, τοὺς Ζαΐμ.

Ἡ Ἀϊσὲ ἔτριψε τὰ μάτια της, πλησίασε στὸν καθρέφτη, ποὺ ἦταν κρεμασμένος στὸν τοῖχο τῆς σάλλας, καὶ κυττάχτηκε μέσα. Τὰ μάτια της, ποὺ γυάλιζαν σὰν κάρβουνα, ἦσαν ἀκόμα κουρασμένα. Τὰ μάγουλά της ἦσαν πιὸ κόκκινα ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ καὶ τὰ κατάμαυρα μαλλιά της ἔπεφταν στὸ μέτωπό της..

Κύτταζε, παραξενεμένη, σὰν νὰ τἄβλεπε γιὰ πρώτη φορά, τὰ μάτια της, τὰ χείλη της, τὸ στῆθος της καὶ ψιθύρισε κατάπληκτη:

—Τί ὤμορφη ποὺ εἶμαι!...

Καὶ ἄρχισε νὰ γελᾶ...

Σὲ ἡλικία δέκα μονάχα χρόνων, ἡ Ἀϊσὲ ἦταν μιὰ σχηματισμένη πειὰ κοπέλλα.

Στοὺς γάμους τῆς κόρης τῶν Ζαΐμ, οἱ καλεσμένοι ἀπόρησαν ὅταν εἶδαν τὴν Ἀϊσὲ ὤμορφη καὶ γοητευτικὴ σὰν γυναῖκα... Μὰ ἡ Ἀϊσὲ εἶχε καὶ ἄλλα προσόντα. Ἦταν πολὺ χειροδύναμη! Ἔβαζε κάτω ὅλα τὰ συνομήλικά της ἀγοράκια. Πεχλιβὰν Ἀϊσὲ (1) τὴν φώναζαν ὅλοι στὸ χωριό... Ἰκαί, ὅπως τ' ἀγοράκια, ἡ Ἀϊσὲ ἀγαποῦσε τ' ἄλογα, τὸν πετροπόλεμο, τὰ ἀγωνίσματα...

Ὡστόσο, ἡ μικρὴ ἔπρεπε νὰ τὸ πάρη ἀπόφασι, ὅτι θὰ σταματοῦσε τὰ παιγνίδια μὲ τοὺς φίλους της. Εἶχε μεγαλώσει πειά... Εἶχε γίνει σωστὴ γυναῖκα... Ἴς προάλλες, ὅταν ὁ Κοὺρτ χότζας, ὁ ἰμάμης τοῦ χωριοῦ, τὴν συνάντησε μπρὸς στὴ βρύσι, τὴν κύτταξε καλὰ ἀπὸ πάνω ὡς κάτω, κούνησε τὸ ἀσπρόμαλλο κεφάλι του καὶ ψιθύρισε:

—Βάϊ! βάϊ! πῶς μεγάλωσες, Ἀϊσέ! Σύρε νὰ πῆς τῆς μάνας σου, ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ φορέσης φερετζέ!... Ἔγινες πειὰ κοπέλλα... Δὲν πρέπει νὰ βγαίνης ἔξω μὲ πρόσωπο ξεσκέπαστο; Ἄκουῆς;

Μὰ ἡ Ἀϊσὲ ἔκανε πῶς δὲν ἄκουσε.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατά, σὰν φτερὰ πληγωμένου πουλιοῦ, στὸ στῆθος της.

Τῆς ἦταν ἀδύνατο νὰ συνηθίση τὴν σκέψι, ὅτι θὰ ἔπρεπε, μιὰ μέρα, νὰ σκεπάζη τὸ πρόσωπό της μὲ φερετζέ, ὅτι θὰ ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ μένη φυλακισμένη στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της, χωρὶς πειὰ νὰ μποοῆ νὰ βγαίνη ἔξω ὅποτε θέλει καὶ νὰ παίζη μὲ τ' ἀγοράκια τοῦ χωριοῦ...

...Ἡ Ἀϊσὲ ἔρριξε τὰ μαλλιά της πίσω, μὲ μιὰ ἀπότομη κίνησι, καὶ ξανακυττάχτηκε στὸν καθρέφτη... Αὐτὴ τὴ φορά, ὅμως, δὲν εἶχε κουράνιο ν' ἀποθαυμάση οὔτε τὰ μάγουλά της, οὔτε τὰ χείλη της, οὔτε τὸ στῆθος της... Μιὰ ἄλλη σκέψι τὴν κατεῖχε... Καὶ ἡ Ἀϊσὲ ἄφησε, μ' ἕνα βαθὺ ἀναστεναγμό, νὰ ἐκδηλωθῆ ἕνας καϋμός της, ὁ μεγαλείτερος καϋμὸς τῆς ζωῆς της:

—Ἀχ! γιατί νὰ μὴν εἶμαι ἀγόρι!...

* * *

Καὶ τί δὲν θὰ ἔκανε ἡ Ἀϊσέ, ἂν ἦταν ἀγόρι.

Θὰ περνοῦσε ὅλη τὴ μέρα της καβάλλα στ' ἄλογο, θὰ πήγαινε κυνῆγι, θὰ κάπνιζε ναρνιλέ, θὰ πάλευε μὲ τοὺς πιὸ χεροδύναμους ἄντρες τοῦ χωριοῦ—καὶ θὰ τοὺς νικοῦσε, φυσικά, ὅλους!—θὰ ἔκλεβε ὅποια κοπέλλα τῆς ἄρεσε... Ὕστερα, θὰ πήγαινε στὸν πόλεμο καὶ θὰ γυρνοῦσε μὲ τὰ στήθη φορτωμένα παράσημα...

Καί, πρὸ παντός, θὰ μποροῦσε νὰ βγαίνη ἔξω μὲ πρόσωπο ξεσκέπαστο.

—Ἀχ! γιατί νὰ μὴ γεννηθῶ ἀγόρι!...

Αὐτὸς ἦταν ὁ μεγάλος καϋμὸς τῆς Ἀϊσέ.

Ἡ μικρὴ μελαγχόλησε μὲ τὶς σκέψεις αὐτές.

Πλησίασε σιγὰ-σιγὰ στὸ παράθυρο καὶ ἀκούμπησε μὲ τοὺς ἀγκῶνες στὸ περβάζι. Ὁ οὐρανὸς ἦταν καθαρός, γεμάτος ὅμως σύννεφα σὲ μιὰ ἄκρη. Τὰ κοκόρια λαλούσανε στὸν κῆπο τοῦ Κοὺρτ χότζα, ἑκατὸ βήματα παραπέρα. Ἂν καὶ κόντευε μεσημέρι, ἡ ἀτμόσφαιρα ἦταν γλυκειά, σὰν νὰ εἶχε χαράξει τότε μόλις...

Ξαφνικά, ἔπεσαν μερικὲς στάλες βροχῆς. Ἡ Ἀϊσὲ ἔνοιωθε τὴν ἐπιθυμία νὰ κλάψη, χωρὶς νὰ ξέρη οὔτε ἡ ἴδια τὸ γιατί.

Σὲ μιὰ στιγμή, ἔγινε κάτωχρη. Ἡ ἀναπνοὴ ἄρχισε νὰ βγαίνη λαχανιασμένη ἀπὸ τὰ στήθη της. Καὶ τὰ βλέμματά της καρφώθηκαν σ' ἕνα σημεῖο τοῦ οὐρανοῦ, ὅπου εἶχε ἐμφανιστῆ ἕνα πελώριο οὐράνιο τόξο!...

Ἡ Ἀϊσὲ ἔπιασε τὸ κεφάλι της μὲ τὰ δύο της χέρια. Τὸ πρόσωπό της ἔλαμψε ἀπὸ χαρὰ καὶ τὰ μάτια της πέταξαν σπίθες...

Ὦ! ἂν ἦταν ἀλήθεια ἐκεῖνο ποὺ τῆς εἶπαν καὶ ποὺ τὸ θεωροῦσε ὡς τότε παραμύθι!... Ἂν ἦταν ἀλήθεια, ὅτι ἔφτανε νὰ περάση ἕνα κορίτσι κάτω ἀπὸ τὸ οὐράνιο τόξο, γιὰ νὰ μεταμορφωθῆ ἀμέσως σὲ ἀγόρι!...

Πίσω ἀπὸ τοὺς φράχτες τοῦ δρόμου, ποὺ ἔβγαζε σὲ μιὰ ρεματιά, εἶχε στηθῆ ἕνα τεράστιο πολύχρωμο ἡμικύκλιο, ποὺ ἀγκάλιαζε, θὰ ἔλεγε κανείς, ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Τί ὡραῖα ποὺ ἦσαν τὰ χρώματά του! Ποτὲ ἡ Ἀϊσὲ δὲν εἶδε στὴ ζωή της πιὸ γλυκὰ χρώματα... Κάτι ἄλλο, ὅμως, ἀπασχολοῦσε περισσότερο τὴν μικρή, ἐκείνη τὴ στιγμή... Ἔπρεπε νὰ τρέξη καὶ νὰ προφτάση νὰ περάση κάτω ἀπὸ τὸ οὐράνιο τόξο, πρὶν ἐκεῖνο διαλυθῆ!...

Ποιὸς ξέρει! Ἴσως νὰ ἦσαν ἀληθινά, τὰ ὅσα τῆς εἶπε ἡ μαμά της.

Ἴσως ἡ Ἀϊσὲ νὰ γινόταν ἀγόρι!...

* * *

Καὶ ἡ Ἀϊσέ, χωρὶς τὸν παραμικρὸ δισταγμό, βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι της, χωρὶς νὰ φορέση οὔτε τὶς παντοῦφλες της ἀπὸ τὴν βιασύνη της, καὶ ἄρχισε νὰ τρέχη σὰν τρελλὴ πρὸς τὴν διεύθυνσι τοῦ οὐρανίου τόξου, ποὺ ἐξακολουθοῦσε νὰ λάμπη στὸν οὐρανό.

—Ἀχ! ἂς μὴ διαλυθῆ τὸ οὐράνιο τόξο! ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ της.

Καὶ ἔτρεχε ὅσο πιὸ γρήγορα μποροῦσε, χωρὶς νὰ βλέπη ποῦ πατᾶ...

Πηδοῦσε σὰν ἀγρίμι πάνω ἀπ' τὰ χαντάκια, πατοῦσε στ' ἀγκάθια, σκουντουφλοῦσε, μὲ τὰ βλέμματα καρφωμένα στὸ οὐράνιο τόξο. Στὸ μεταξύ, ἄρχισε νὰ πέφτη ραγδαία βροχή...

Μὰ ἡ Ἀϊσὲ δὲν καταλάβαινε, ὅτι εἶχε γίνει μούσκεμα... Τίποτα δὲν τὴν ἐνδιέφερε... Τὸ μόνο ποὺ τὴν ἔννοιαζε, ἦταν μήπως τὸ τεράστιο ἡμικύκλιο ἐξαφανιστῆ, πρὶν ἐκείνη προφτάσει νὰ περάση ἀπὸ κάτω του...

Ξαφνικά, μιὰ κραυγὴ ἀπελπισίας βγῆκε ἀπὸ τὰ στήθη τῆς Ἀϊσέ. Τὸ οὐράνιο τόξο ἄρχισε νὰ διαλύεται σιγὰ-σιγά.

—Μή, μή! φώναξε ἡ Ἀϊσέ, σηκώνοντας ψηλὰ καὶ τὰ δυό της χέρια. Στάσου ἀκόμα λίγο! Ἔρχομαι, ἔρχομαι!...

Τὸ μυαλό της σάλευε μὲ τὴν σκέψι, ὅτι ἂν δὲν πρόφταινε νὰ περάση κάτω ἀπὸ τὸ οὐράνιο τόξο, θὰ ἔχανε καὶ τὴν τελευταία της ἐλπίδα νὰ μεταμορφωθῆ σ' ἀγόρι, νὰ πραγματοποιήση τὸν μεγαλείτερο καϋμὸ τῆς ζωῆς της...

Λίγα ἀκόμα βήματα χώριζαν τὴν Ἀϊσὲ ἀπὸ τὸ ἡμικύκλιο.

Ἀκόμα λίγο—καὶ ἡ Ἀϊσὲ θὰ γινόταν ἀγόρι!...

Ἡ μικρὴ ἄρχισε κιόλας νὰ φαντάζεται πόσο ὤμορφη θὰ ἦταν ὡς πολληκάρι μὲ τὸ τουφέκι κρεμασμένο ἀπὸ τὸν ὦμο, ὅταν ξαφνικὰ ἔβγαλε ἕνα ξεφωντὸ τρόμου κ' ἔπεσε μὲ τὸ κεφάλι στὴ βαθειὰ ρεματιὰ ποὺ βρέθηκε μπροστά της...

Τὸ τρυφερό της σῶμα κατσακύλησε ἀπὸ πέτρα σὲ πέτρα καὶ ξαπλώθηκε τέλος, μὲ κουρελιασμένες, ματωμένες σάρκες, στὸ βάθος τῆς ρεματιᾶς...

Ἡ Ἀϊσὲ ἄνοιξε μὲ κόπο τὰ μάτια της καί, χωρὶς νὰ καταλαβαίνη τοὺς πόνους τοῦ κορμιοῦ της, κάρφωσε τὰ βλέμματά της στὸ ξεφτισμένο πειὰ οὐράνιο τόξο, ποὺ διαλυότανε.

Ἀπέραντη ἀπελπισία κυρίευσε τὴν καρδιά τῆς μικρῆς.

—Δὲν πρόφτασα νὰ τὸ περάσω!... ψιθύρισε. Δὲν θὰ γίνω ποτὲ ἀγόρι!...

Καὶ μ' αὐτὸν τὸν καϋμὸ ξεψύχησε ἡ Ἀϊσέ...

ΟΜΕΡ ΣΕΎΦΕΤΙΝ

(1) Πεχλιβάν, θὰ πῆ Τούρκικα, παλαιστὴς καί, κατ' ἐπέκτασι, δυνατὸς ἄνθρωπος.